

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

มาตรการลดความเสี่ยงและควบคุมการเกิดโรคระบาด

มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและมาตรการยับยั้งการระบาดของโรค

โรคระบาด คือ สถานการณ์การที่มีสัตว์ป่วย/ผู้ป่วยด้วยอาการแบบเดียวกัน เกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันในชุมชน ในถิ่น หรือในแหล่งหนึ่งแหล่งใดในอัตราสูงกว่าสถานการณ์ปกติที่ควรเป็น โดยสาเหตุของอาการป่วยนั้นจะมาจากโรคติดต่อหรือโรคไม่ติดต่อก็ได้ เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินว่ามีเหตุการณ์ระบาดของโรคเกิดขึ้นให้อิงตามนิยามการระบาดของโรค 3 ข้อต่อไปนี้

นิยามการระบาด

1. มีสัตว์ป่วย/ผู้ป่วยในช่วงเวลาที่ดังกล่าวมากกว่าค่าปรกติที่คาดหมายไว้ (ค่าปรกติโดยทั่วไปมาจากค่าเฉลี่ยจำนวนผู้ป่วยย้อนหลัง 5 ปี)
2. มีอุบัติการณ์ของสัตว์ป่วยที่มีอาการเดียวกัน ในช่วงเวลาเดียวกันเป็น cluster หรือพบความเกี่ยวเนื่องกันทางระบาดวิทยา
3. กลุ่มโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำ กรณีนี้ถึงแม้จะพบเพียงเคสเดียวก็จัดเป็นโรคระบาดได้ทันที

มาตรการป้องกันการระบาดของโรค

มาตรการป้องกันการระบาดสามารถจัดแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. Primordial prevention
2. Primary prevention
3. Secondary prevention
4. Tertiary prevention

1. Primordial prevention คือ การป้องกันโรคล่วงหน้า เป็นการป้องกันการระบาดของโรคในระดับพื้นฐานที่สุด และไม่จำเพาะเจาะจงต่อโรคใดเป็นพิเศษ โดยจะเน้นไปทางด้านลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค การสร้างเสริมสุขภาพให้แข็งแรง โดยส่วนมากแล้ว การป้องกันโรคระบาดระดับ primordial prevention ในการปฏิบัติงานสถานที่เลี้ยงสัตว์จะหมายถึงการปฏิบัติงานทางด้านสุขอนามัยและชีวอนามัยนั่นเอง เช่น การต้องสวมรองเท้าบูต ผ้าปิดจมูก ถุงมือยาง ในการปฏิบัติงาน การทำกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมสัตว์ การจัดการสถานที่อยู่อาศัยของสัตว์ให้มีความเหมาะสม การจุ่มเท้าในบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อทุกครั้งหลังเข้าและออกจากคอกสัตว์ การเก็บกวาดสิ่งแปลกปลอมออกจากคอกสัตว์ หรือการจัดให้สัตว์ได้บริโภคอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด เป็นต้น

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

2. Primary prevention คือ การป้องกันการระบาดในระดับปฐมภูมิ หรือการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันต่อโรค โดยเน้นการป้องกันการเกิดและลดปัจจัยการระบาดตามชนิดของโรค ได้แก่ การทำวัคซีนป้องกันโรค การจ่ายยาถ่ายพยาธิ การจ่ายยาปฏิชีวนะปริมาณต่ำๆผสมอาหาร การใช้โพรบิโอติกส์ หรือการทำหมันในสัตว์เพศเมียเพื่อป้องกันการเกิดมะเร็งเต้านม เป็นต้น

3. Secondary prevention คือ การป้องกันการระบาดในระดับทุติยภูมิ หรือการค้นหาโรคและแหล่งรังโรค ซึ่งเน้นไปที่แผนการจัดการระบบเฝ้าระวังการระบาดเป็นหลัก เพื่อให้สามารถตรวจหาสัตว์ป่วยในฝูงหรือปัจจัยโน้มนำการป่วยให้พบโดยเร็วก่อนที่จะมีการระบาดในวงกว้าง จากนั้นจึงค่อยทำการคัดแยกหรือจำกัดบริเวณสัตว์ที่ป่วยนั้นออกจากสัตว์ที่ยังปรกติ แล้วทำการรักษา

4. Tertiary prevention คือ การป้องกันการระบาดในระดับตติยภูมิ การป้องกันการระบาดเมื่อพบสัตว์ป่วยแล้วไม่ให้เกิดผลกระทบในวงกว้างออกไป โดยการทำการคัดแยกหรือกักบริเวณสัตว์ป่วยเพื่อป้องกันการระบาดไปสู่สัตว์ตัวอื่นๆ การทำลายสัตว์และซากสัตว์ที่ติดเชื้อ การพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในพื้นที่ที่มีการระบาด เป็นต้น ซึ่งมาตรการที่นำมาใช้ในสัตว์แต่ละชนิด และโรคแต่ละโรคที่พบจะมีความแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ความรุนแรงของโรค และความสำคัญของชนิดสัตว์ที่ป่วย

มาตรการป้องกันโรคระบาดสำหรับสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี

1. มาตรการป้องกันโรคล่วงหน้า (Primodial prevention) และข้อกำหนดทางด้านสุขอนามัย (Bio security)

- การใช้ยาฆ่าเชื้อทำความสะอาดพื้นคอกและส่วนแสดง
 - พื้นคอกกัก ผนังคอกกัก ต้องได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำทุกวัน และมีการล้างหรือฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อในอัตราส่วนที่เหมาะสม อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง หรือทุกวันตามแต่ความเหมาะสม
- การใช้บ่อจุ่มเท้า
 - ทางเข้า-ออกหน้าคอกสัตว์ทุกคอกจะต้องมีการทำบ่อจุ่มเท้าสำหรับฆ่าเชื้อโรคป้องกันการนำโรคจากภายนอกเข้าไปและป้องกันการนำโรคจากภายในคอกออกมา ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการเปลี่ยนและเติมน้ำยาฆ่าเชื้อในอัตราส่วนที่เหมาะสมอยู่เป็นประจำ การเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้อควรเปลี่ยนทุกวัน และควรเปลี่ยนให้บ่อยขึ้นตามความสกปรกของบ่อน้ำยาและความถี่ในการใช้งาน การจุ่มน้ำยาฆ่าเชื้อให้ทำการจุ่มทุกครั้งก่อนเข้าคอกและหลังออกจากคอกสัตว์

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาด และการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- บ่อฆ่าเชื้อยานพาหนะ
 - ทางเข้าของยานพาหนะที่จะเข้ามาส่งอาหาร หรือสัตว์ จะต้องมีการผ่านบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ สำหรับยานพาหนะเสมอ เพราะรถที่นำเข้ามาจากภายนอกอาจได้สัมผัสกับพื้นที่ที่มีการเกิดโรคระบาดมาก่อน เช่น ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ แปลงหญ้า โรงเชือด ซึ่งมีโอกาสที่จะนำเชื้อโรคและพยาธิจากแหล่งพื้นที่เหล่านั้นติดมากับตัวรถและล้อรถได้ การเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้อควรเปลี่ยนทุกวัน และควรเปลี่ยนให้บ่อยขึ้นตามความสกปรกของบ่อน้ำยาและความถี่ในการใช้งาน
- การพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อรถขนส่งสัตว์
 - กรณีที่มีการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายสัตว์ หากมีการนำรถขนย้ายมาจากภายนอกสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี นอกจากการผ่านบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อแล้ว ก่อนจะนำรถเข้าไปยังจุดขนย้ายจะต้องทำการพ่นฆ่าเชื้อด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อรอบคันรถเพื่อป้องกันการนำโรคจากสัตว์ที่เคยบรรทุกใส่รถมาก่อนหน้าที่จะเข้าสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี
- การกักโรคสัตว์เข้าใหม่
 - ในการรับสัตว์ชนิดใหม่เข้ามาดูแลภายในพื้นที่สำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี จะต้องมีการกักโรคสัตว์นั้นเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 30 วัน โดยจะต้องกักโรคในสถานที่ห่างไกลจากกลุ่มสัตว์ชนิดเดียวกัน ยกเว้นมีข้อจำกัดในการปฏิบัติงานอันจะทำให้มีโอกาสสูญเสียชีวิตสัตว์จากการแยกกักโรคจึงจะอนุญาตให้ทำการกักโรคในพื้นที่ใกล้เคียงกับกลุ่มสัตว์ชนิดเดียวกันได้
 - ในระหว่างการกักโรคสัตว์ สัตวแพทย์ต้องทำการตรวจโรคหรือตรวจสุขภาพสัตว์เพื่อคัดกรองโรคติดต่อที่สำคัญ หากพบโรคติดต่อในสัตว์ที่รับเข้ามาใหม่ต้องรีบทำการแจ้งผู้บังคับบัญชา และดำเนินการรักษาหรือทำลายสัตว์นั้น หรือทำการแจ้งให้ผู้ที่ส่งสัตว์รับทราบและรับผิดชอบต่อไป
 - ในระหว่างการกักโรคสัตว์ สัตวแพทย์ต้องทำการถ่ายภาพพยาธิ และทำวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญให้แก่สัตว์นั้นๆ ก่อนการปล่อยออกสู่ส่วนแสดงหรือรวมฝูง เว้นแต่ว่าผู้ส่งสัตว์จะมีเอกสารรับรองประวัติการทำวัคซีนโดยสัตวแพทย์มาแล้วจึงจะไม่ต้องทำวัคซีนซ้ำ
 - โรคติดต่อสำคัญที่ควรต้องมีการตรวจคัดกรองก่อนการรับสัตว์เข้า ได้แก่
 - สัตว์กินเนื้อตระกูลแมว/เสือ
 - FIP
 - FIV

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- FeLV
- Feline panleukopenia
- สัตว์กินเนื้อตระกูลสุนัข
 - Heart worm
 - CDV
 - CPV
 - E. canis
- สัตว์กินเนื้อทั่วไป
 - CDV
 - Brucellosis
- สัตว์กีบ
 - Brucellosis
 - Trypanosomiasis
 - Babesiosis
 - Anaplasma
 - Theileriosis
 - TB
- สัตว์ปีก
 - ND
 - AI
 - PBFD
- สัตว์เลี้ยงคาน
- สัตว์ฟันแทะ
- สัตว์ตระกูลลิง
 - TB
 - Hepatitis B

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาด และการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- การแยกใช้อุปกรณ์ทำความสะอาด ภาชนะ และผู้ปฏิบัติงาน
 - การปฏิบัติงานในพื้นที่คอกสัตว์แต่ละคอก อุปกรณ์การทำความสะอาดที่สัมผัสกับสิ่งสกปรก ได้แก่ ไม้กวาด แปรงขัดพื้น ผ้าถูพื้น ยางรีดน้ำ ควรมีไว้ประจำที่คอก และไม่นำอุปกรณ์ดังกล่าวไปใช้ข้ามคอก เนื่องจากมีโอกาสที่จะนำเชื้อโรคจากคอกสัตว์ที่ป่วยไปติดต่อยังคอกสัตว์ที่ยังไม่ป่วยได้ แต่ไม่จำเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์ทำความสะอาดถึงขั้นประจำตัวสัตว์ เพราะจะทำให้สิ้นเปลือง เพียงแค่ใช้ประจำคอกก็เพียงพอแล้ว หากเกิดโรคระบาดขึ้นก็ยังสามารถควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดในวงกว้างได้
 - ภาชนะให้น้ำและอาหารแก่สัตว์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ควรที่จะมีไว้ประจำคอก ไม่นำไปใช้ปะปนข้ามคอกโดยไม่จำเป็น และภาชนะจะต้องได้รับการทำความสะอาดทุกวัน โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดแบบที่ไม่มีสารตกค้าง และเมื่อทำความสะอาดเสร็จให้นำมาผึ่งแดดให้แห้งเพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนนำกลับไปใช้ ดังนั้นภาชนะให้น้ำและอาหารอาจจำเป็นต้องมีจำนวนอย่างน้อย 2 ชุด เพื่อสำหรับสลับใช้งานและผึ่งแดดฆ่าเชื้อ
 - ผู้ปฏิบัติงานที่มีภาระหน้าที่ในการดูแลสัตว์มากกว่า 1 โรงเรือน หรือมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานระหว่างแต่ละโรงเรือนในจุดที่ตนเองรับผิดชอบ ต้องเข้มงวดในเรื่องของสุขอนามัย โดยเฉพาะการเปลี่ยนรองเท้าบูต การจุ่มเท้าในบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อ
 - ผู้ปฏิบัติงานที่มีสัตว์ป่วยในโรงเรือนที่ตนรับผิดชอบ ไม่ควรเข้าปฏิบัติงานในโรงเรือนอื่นๆ ที่มีสัตว์ชนิดเดียวกับสัตว์ที่ป่วยอยู่ หรือถ้าหากจำเป็นต้องเข้าปฏิบัติงานก็ให้เข้าปฏิบัติงานในโรงเรือนที่สัตว์ไม่ป่วยก่อน จากนั้นจึงค่อยเข้าปฏิบัติงานในโรงเรือนสัตว์ป่วยภายหลังเพื่อลดโอกาสการนำโรคจากโรงเรือนสัตว์ป่วยไปยังโรงเรือนปกติ หรือหากจำเป็นต้องเข้าปฏิบัติงานในโรงเรือนสัตว์ป่วยก่อน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องเปลี่ยนชุดทำงาน หรืออาบน้ำทำความสะอาดร่างกายเสียก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงานในโรงเรือนสัตว์ปกติ
- การตรวจเช็ควัสดุแปลกปลอมในคอก
 - ผู้ปฏิบัติงานประจำคอกสัตว์จะต้องสำรวจตรวจสอบภายในคอกกักและส่วนแสดงสัตว์ทุกวัน ว่ามีอุปกรณ์ใดในคอกชำรุดเสียหายอันจะก่อให้เกิดอันตรายแก่สัตว์ได้ ไม่ว่าจะเป็นจากการกินวัสดุดังกล่าวเข้าไป การทำให้เกิดบาดแผล การลื่นไถล การจมน้ำ เพลิงไหม้ หรือไฟฟ้าช็อตก็ตาม หากพบปัญหาให้รีบดำเนินการแจ้งซ่อมหรือย้ายสิ่งแปลกปลอมดังกล่าวออกจากพื้นที่โดยเร็วที่สุด

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาด และการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- ภาชนะสำหรับการจ่ายอาหาร และน้ำ
 - วิธีการให้น้ำและอาหารแก่สัตว์จะต้องมีความสะอาด รวมถึงแหล่งของน้ำและอาหารนั้นจะต้องสะอาดด้วย
 - การจ่ายอาหารแก่สัตว์ควรมีภาชนะสำหรับใส่อาหารโดยเฉพาะ ไม่ควรจ่ายอาหารลงบนพื้นคอกโดยตรง และภาชนะที่ใส่อาหารให้แก่วัวจะต้องผ่านการทำความสะอาดอย่างถูกต้องเหมาะสมก่อนนำมาใส่อาหาร
 - น้ำดื่มควรมีไว้ให้แก่วัวตลอดทั้งวันเพื่อให้สัตว์สามารถดื่มน้ำได้โดยเฉพาะในช่วงเวลากลางวันที่มีอุณหภูมิสูง สัตว์จะมีการสูญเสียน้ำจากร่างกายมากกว่าปกติ แต่ภาชนะที่ใส่น้ำให้แก่วัวจะต้องมีการทำความสะอาดทุกวัน ดังนั้นในส่วนแสดงหรือคอกกักสัตว์แต่ละแห่งอาจจะต้องมีการจัดจุดให้น้ำดื่มมากกว่า 1 จุด เพื่อให้สัตว์สามารถมีน้ำกินได้ตลอดทั้งวัน ในขณะที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถทำความสะอาดภาชนะใส่น้ำดื่มไปพร้อมกันได้ และตำแหน่งจุดที่ให้น้ำดื่มแก่วัวไม่ควรอยู่กลางแดดร้อน เพราะเมื่อน้ำดื่มมีอุณหภูมิสูงเกินไปจะทำให้สัตว์ไม่ยอมดื่มน้ำ
- การป้องกันอากาศร้อน หนาว ฝน
 - การที่สัตว์จะมีสุขภาพที่ดีได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากการมีที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย มีภูมิอากาศเหมาะสม การจัดสภาพภูมิอากาศให้ถูกต้องตามถิ่นที่อยู่อาศัยของสัตว์ก็จะช่วยให้สัตว์มีความเครียดน้อยและส่งเสริมสุขภาพให้มีความทนทานต่อโรคต่างๆได้
 - โรงเรือนที่เหมาะสมต่อสัตว์จะต้องมีจุดที่แสงแดดสามารถส่องถึง มีการระบายอากาศได้ดี มีมุมหลบภัยหลบแดด และมีหลังคาที่สามารถป้องกันลมฝนได้
 - ในโรงเรือนที่มีแสงแดดส่องตลอดวัน ควรปลูกต้นไม้ใหญ่เพื่อให้ร่มเงาบังแดด และติดม่านบังแดดภายในคอกเพื่อช่วยเป็นร่มเงาให้แก่วัว
 - โรงเรือนที่เลี้ยงนก ควรต้องมีม่านบังลมเพื่อป้องกันลมโกรกในช่วงเวลากลางคืนที่มีอากาศเย็น
 - โรงเรือนที่เป็นที่ลุ่มต่ำต้องมีวิธีการจัดการป้องกันไม่ให้เกิดน้ำท่วมขัง และต้องมีการขุดลอกทางระบายน้ำให้สามารถใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ
- การจัดเตรียมอาหารสำหรับสัตว์
 - อาหารชนิดเนื้อสัตว์ที่จ่ายจากงานโภชนาการมายังจุดเลี้ยงสัตว์จะต้องมีการจัดเก็บในตู้แช่เย็น อุณหภูมิไม่เกิน 4 องศาเซลเซียส จนกว่าจะถึงเวลาการจ่ายให้แก่วัวในส่วนแสดง

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- อาหารชนิดเม็ด หรืออาหารสำเร็จรูป ที่จ่ายจากงานโภชนาการมายังจุดเลี้ยงสัตว์จะต้องมีการเก็บรักษาไว้ในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดป้องกันนก หนู และแมลงสาบ
- สัตว์ที่มีความจำเป็นต้องกินเนื้อต้มสุก หรือเนื้อลวกกึ่งสุกกึ่งดิบ ควรทำการลวกเนื้อด้วยน้ำเดือด 100 องศาเซลเซียส อย่างน้อย 45 วินาที ก่อนการจ่ายให้สัตว์กิน และควรเตรียมเนื้อลวกในขณะที่จะจ่ายให้แก่สัตว์ทันที ไม่ควรลวกมาก่อนล่วงหน้าเป็นระยะเวลานานๆ เนื่องจากจะทำให้มีการสูญเสียคุณค่าทางโภชนาการบางส่วนไป
- ผัก และผลไม้ ที่จ่ายจากงานโภชนาการมายังจุดเลี้ยงสัตว์จะต้องอยู่ในภาชนะที่สะอาดและไม่สัมผัสกับพื้นดินก่อนการจ่ายให้แก่สัตว์กิน
- การจัดการขยะ มูลสัตว์ และสิ่งปฏิกูล
 - เศษขยะต่างๆควรมีการคัดแยกไว้ เช่น เศษถุงพลาสติก เชือก ขวดแก้ว กระสอบอาหารที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ ให้ทำการคัดแยกไว้เป็นขยะรีไซเคิลหรือรอการทำลาย
 - มูลสัตว์และเศษอาหารที่เหลือที่สามารถเน่าเสียได้และเป็นขยะติดเชื้อ ให้นำใส่ถุงที่จัดไว้ให้ ปิดฝาแข็งเพื่อป้องกันแมลงวัน นก และหนูที่จะลงมาคุ้ยเศษขยะและเป็นพาหะนำโรค จากนั้นนำไปวางไว้ยังจุดเก็บขยะ
 - ขวดสารเคมี น้ำยาฆ่าเชื้อ ยาฆ่าแมลง ให้แยกไว้ต่างหากและให้มีวิธีการกำจัดอย่างถูกต้อง ไม่นำไปวางปะปนกับอาหารสัตว์หรือภาชนะใส่อาหาร และไม่วางไว้ใกล้กับคอกสัตว์ในระยะที่สัตว์จะเอื้อมถึงได้
 - กองมูลสัตว์ภายในคอกกักหรือส่วนแสดง ต้องมีการเก็บออกทุกวันให้มากที่สุด และราดกองมูลสัตว์ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ ยาฆ่าแมลง หรือปูนขาว เพื่อป้องกันการเป็นแหล่งสะสมของโรคซึ่งจะนำโดยแมลงบินได้
- การป้องกันสัตว์พาหะ แมลงสาบ การดักหนู การกำจัดแมลง และลูกน้ำยุง
 - สัตว์พาหะที่สำคัญได้แก่ หนู แมลงวัน เห็บหมัด และยุง
 - การป้องกันหนูทำได้โดย เก็บเศษอาหารออกจากคอกกักและส่วนแสดงหลังจากที่สัตว์กินเสร็จแล้ว ไม่ให้มีเศษอาหารหลงเหลืออยู่ ถูอาหารและภาชนะที่เก็บอาหารรอจ่ายให้แก่สัตว์จะต้องมีฝาปิดป้องกันไม่ให้หนูลงมาได้ และควรต้องมีการตั้งกรงดักหนูเพื่อลดจำนวนหนูภายในคอกกักอีกทางหนึ่ง หรืออาจใช้อุปกรณ์กำเนิดเสียงความถี่ที่สามารถไล่หนูได้มาใช้ภายในคอกกักสัตว์

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- การป้องกันนกทำได้โดย เก็บเศษอาหารออกจากคอกกักและส่วนแสดงหลังจากที่สัตว์กินเสร็จแล้ว ไม่ให้มีเศษอาหารหลงเหลืออยู่ งดอาหารและภาชนะที่เก็บอาหารรอจ่ายให้แก่สัตว์จะต้องมีฝาปิดป้องกันไม่ให้ตกลงมา
- การป้องกันยุงทำได้โดย กำจัดแหล่งเพาะขยายพันธุ์ ควบคู่กับภาชนะที่มีน้ำขัง ใส่ทรายอะเบตลงในแหล่งน้ำ ได้แก่ ท่อน้ำทิ้ง ภาชนะใส่น้ำ อ่างเก็บน้ำ ยางรถยนต์ รวมถึงน้ำที่ขังอยู่บนหลังคาหรือผ้าใบ
- การป้องกันและกำจัดแมลงสาบทำได้โดย เก็บเศษอาหารออกจากคอกกักและส่วนแสดงหลังจากที่สัตว์กินเสร็จแล้ว ไม่ให้มีเศษอาหารหลงเหลืออยู่ งดอาหารและภาชนะที่เก็บอาหารรอจ่ายให้แก่สัตว์จะต้องมีฝาปิดมิดชิด และทำการพ่นยากำจัดแมลงตามโปรแกรมป้องกันโรค
- การจัดการด้านโภชนาการ
 - จะต้องมีการจัดการด้านโภชนาการให้มีความเหมาะสมต่อสัตว์ในแต่ละช่วงอายุ และสถานะของสัตว์
 - จะต้องมีการผสมพรีมิกซ์ หรือสารผสมล่วงหน้าในอาหารให้แก่สัตว์เป็นประจำเพื่อขาดเซย์วิตามินและแร่ธาตุที่ขาดไปในอาหารปกติ
 - ในช่วงฤดูฝนสัตว์ส่วนใหญ่จะมีความต้องการโปรตีนสูงมากกว่าปกติ เพื่อใช้ในการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันป้องกันโรคแทรกซ้อน จึงจะต้องทำการเพิ่มปริมาณเนื้อสัตว์ หรือปรับสูตรอาหารเม็ดให้มีเปอร์เซ็นต์โปรตีนสูงขึ้น โดยต้องเริ่มปรับอาหารตั้งแต่ช่วงท้ายของฤดูร้อน เพื่อให้สัตว์มีสุขภาพแข็งแรงเตรียมพร้อมก่อนเข้าฤดูฝน
 - ในช่วงฤดูหนาวสัตว์ส่วนใหญ่จะมีความต้องการพลังงานและไขมันมากกว่าปกติ เพื่อสะสมไว้ใช้ในการป้องกันความหนาวเย็นและสร้างความอบอุ่นแก่ร่างกาย จึงจะต้องทำการเพิ่มแหล่งพลังงานและปริมาณไขมันในสูตรอาหารเพื่อให้สัตว์มีสุขภาพแข็งแรงเตรียมพร้อมก่อนเข้าฤดูหนาว
 - ในช่วงฤดูร้อนสัตว์จะมีความต้องการน้ำดื่มที่มากกว่าปกติ ดังนั้นในช่วงฤดูร้อนจะต้องมีการเพิ่มจุดให้น้ำดื่มแก่สัตว์ให้มากขึ้นและกระจายหลายๆ จุดโดยเฉพาะในโดรว์ทรูต่างๆ และจะต้องมีแหล่งน้ำสะอาดให้สัตว์สามารถดื่มกินได้ตลอดเวลา
 - ผู้ดูแลสัตว์ควรทำการผสมวิตามินละลายน้ำให้แก่สัตว์อยู่เสมอ เพื่อช่วยเสริมสร้างสุขภาพสัตว์

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- การจัดฝึกอบรม
 - ฝ่ายบริหารจัดการสัตว์ทำการจัดอบรมในหัวข้อเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดเชื้อ การป้องกันโรคระบาด การสุขาภิบาล สุขอนามัยและชีวอนามัยของผู้ปฏิบัติงาน อยู่อย่างสม่ำเสมอ
- การกระตุ้นและส่งเสริมพฤติกรรมสัตว์
 - สัตว์ที่นำมาเลี้ยงในกรงเลี้ยงโดยไม่มีการเสริมสร้างพฤติกรรมจะมีความเครียดเกิดขึ้นเนื่องจากมีอาณาเขตในการใช้ชีวิตจำกัด มีสิ่งรบกวนจากผู้ปฏิบัติงานและนักท่องเที่ยว และไม่มีสิ่งแวดล้อมให้ได้แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติ อันจะทำให้สัตว์เกิดภาวะภูมิคุ้มกันต่ำและมีพฤติกรรมผิดปกติ
 - ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการทำการกระตุ้นและส่งเสริมพฤติกรรมสัตว์ในความดูแลของตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 2 ครั้ง
- การตรวจสุขภาพประจำปีของผู้ปฏิบัติงาน
 - ผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานใกล้ชิดกับสัตว์จะต้องทำการตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปี เพื่อตรวจคัดกรองความผิดปกติของร่างกาย เพราะมีโอกาสเสี่ยงที่จะติดโรคสัตว์สู่คนได้มากกว่าคนปกติ
 - ผู้ปฏิบัติงานที่ตรวจพบป่วยเป็นโรคฉี่หนูโรคระยะติดต่อ จะต้องงดการปฏิบัติงานกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมโดยทันที และทำการรักษาจนกว่าจะหาย ในระหว่างที่ทำการรักษาให้ย้ายไปปฏิบัติงานอื่นแทนการดูแลสัตว์
- การป้องกันการระบาดของโรคจากผู้ปฏิบัติงานมาสู่สัตว์
 - ผู้ปฏิบัติงานที่มีอาการป่วยด้วยโรคไข้หวัดใหญ่ ให้งดปฏิบัติงานกับสัตว์ตระกูลลิง (Primate) ทุกชนิด และในระหว่างที่ทำการรักษาให้ย้ายไปปฏิบัติงานกับสัตว์ชนิดอื่นแทน
 - ผู้ปฏิบัติงานที่ตรวจพบป่วยเป็นโรคฉี่หนูโรคระยะติดต่อ จะต้องงดการปฏิบัติงานกับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมโดยทันที และทำการรักษาจนกว่าจะหาย ในระหว่างที่ทำการรักษาให้ย้ายไปปฏิบัติงานอื่นแทนการดูแลสัตว์
 - ผู้ปฏิบัติงานที่มีอาการป่วยท้องเสีย ถ่ายเหลว จะต้องมีการล้างทำความสะอาดมือด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ และสวมถุงมือในการเตรียมอาหารให้แก่สัตว์ทุกครั้ง
 - ผู้ปฏิบัติงานจะต้องขับถ่ายอุจจาระและปัสสาวะในห้องน้ำที่จัดไว้ให้ ไม่ควรขับถ่ายใกล้กับโรงเรือนเลี้ยงสัตว์หรือห้องเตรียมอาหาร

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- ห้ามผู้ปฏิบัติงานสูบบุหรี่ภายในบริเวณที่เลี้ยงสัตว์ และส่วนแสดงสัตว์ หากจะสูบบุหรี่ให้สูบในพื้นที่ที่จัดไว้ให้ หรือห่างจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์
- ผู้ปฏิบัติงานที่มีสัตว์เลี้ยง หรือปศุสัตว์อยู่ที่บ้าน ต้องมีการป้องกันไม่นำโรคจากสัตว์เลี้ยงที่บ้านมาติดสู่สัตว์ในสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี และต้องมีการทำวัคซีนป้องกันโรคให้แก่สัตว์เลี้ยงของตนเองให้เรียบร้อย
- ผู้ปฏิบัติงานไม่ควรนำสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ใดๆที่ยังไม่ผ่านการกักกันโรคเข้ามาภายในพื้นที่สำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารี โดยเฉพาะในส่วนแสดงและคอกกักสัตว์
- หากพบสัตว์เลี้ยงที่บ้านป่วยหรือตายด้วยโรคระบาด ให้แจ้งแก่นายสัตวแพทย์และหัวหน้างาน เพื่อกำหนดมาตรการในการป้องกันโรค หรือทำการย้ายผู้ปฏิบัติงานนั้นไปปฏิบัติงานยังจุดที่มีความเหมาะสมก่อนเป็นการชั่วคราว

2. มาตรการป้องกันโรคระบาดระดับปฐมภูมิ (Primary prevention)

- การทำวัคซีนป้องกันโรค
 - สัตว์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะต้องได้รับการทำวัคซีนป้องกันโรคตามความเหมาะสม หรือพิจารณาตามความเห็นของสัตวแพทย์
 - เมื่อมีลูกสัตว์ที่เกิดใหม่จะต้องทำการแจ้งให้สัตวแพทย์ทราบทุกครั้ง เพื่อจะได้ทำการวางแผนการทำวัคซีนได้
 - การทำวัคซีนป้องกันโรคอาจไม่สามารถทำในสัตว์ได้ครบทุกตัว เนื่องจากข้อจำกัดหลายอย่างในการปฏิบัติงาน จึงให้กำหนดเป้าหมายที่ยอมรับได้ในการสร้างภูมิคุ้มกันระดับฝูงที่ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเพียงพอในการควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของโรคในวงกว้าง
- การถ่ายพยาธิ
 - สัตว์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีจะต้องมีการถ่ายพยาธิภายนอกและภายในตามตารางสุขภาพประจำปี หรือพิจารณาตามความเห็นของสัตวแพทย์
 - การถ่ายพยาธิอาจไม่สามารถทำในสัตว์ได้ครบทุกตัว เนื่องจากข้อจำกัดหลายอย่างในการปฏิบัติงาน และสัตว์ที่อยู่เป็นฝูงจะมีตัวที่ไม่ได้รับยาถ่ายตามปริมาณที่กำหนด จึงให้กำหนดเป้าหมายที่ยอมรับได้ใน การป้องกันระดับฝูงที่ 95 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเพียงพอในการควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดของพยาธิในวงกว้าง

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- การผสมยาปฏิชีวนะในน้ำและอาหาร
 - ในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดต่อในพื้นที่ หรือมีการระบาดของโรคในฝูงสัตว์ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงกัน สัตวแพทย์อาจพิจารณาในการผสมยาปฏิชีวนะลงในน้ำและอาหารเพื่อป้องกันการติดเชื้อเพิ่มและลดการแพร่เชื้อระหว่างฝูง
 - ในช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ อุณหภูมิ และสิ่งแวดล้อม สัตวแพทย์อาจพิจารณาในการผสมยาปฏิชีวนะลงในน้ำและอาหารเพื่อป้องกันการติดเชื้อแทรกซ้อนและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่อสัตว์
- การกำจัดแมลงพาหะและปรสิตภายนอก
 - การกำจัดแมลงพาหะและพยาธิภายนอก ได้แก่ แมลงวันคอก แมลงวันบ้าน เหลือบ ไร้น้เห็น หมัด เหา ทำได้โดยการจัดการโปรแกรมการพ่นน้ำยาฆ่าแมลงในพื้นที่คอกกักและส่วนแสดง โดยมีโปรแกรมการทำปีละ 4 ครั้ง ในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝน
 - การลดพื้นที่วางไข่และการแพร่พันธุ์ของแมลงพาหะและพยาธิภายนอก ทำได้โดยการพ่นหรือราดน้ำยาฆ่าแมลงบนกองขยะและอุจจาระที่เก็บใส่ภาชนะขณะรอการขนย้ายไปที่ทิ้ง เพื่อทำลายตัวอ่อนและไข่ของแมลงพาหะที่อยู่ในกองขยะนั้น
 - ในกว้างปล่อยอิสระจะทำการกำจัดปรสิตภายนอกโดยการจ่ายยาถ่ายพยาธิชนิดกินผสมอาหารให้ซึ่งหวังผลการกำจัดปรสิตในระดับฝูง

3. มาตรการป้องกันโรคระบาดระดับทุติยภูมิ (Secondary prevention)

- การตรวจสุขภาพสัตว์ประจำปี
 - สัตว์ทุกตัวที่อยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานเชียงใหม่ไนท์ซาฟารีควรได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 - การตรวจสุขภาพจะต้องมีการเก็บข้อมูลที่จำเป็น เช่น น้ำหนักตัวสัตว์ ตาหนี ตัวอย่างโลหิต ซึ้นเนื้อ อุจจาระ ปัสสาวะ และตัวอย่างอื่นๆตามความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินสุขภาพ
 - ตัวอย่างเลือด อุจจาระ ปัสสาวะ เนื้อเยื่อ ที่เก็บมาจากการตรวจสุขภาพ จะนำส่งยังห้องปฏิบัติการเพื่อตรวจคัดกรองโรคติดต่อที่สำคัญต่อไป
- การสุ่มตรวจคุณภาพน้ำ
 - แหล่งน้ำดื่มสำหรับสัตว์จะต้องมีการสุ่มตรวจคุณภาพและการปนเปื้อนเชื้อก่อโรคอยู่เป็นประจำ เพื่อเฝ้าระวังการระบาดของโรคที่สำคัญที่มาจากน้ำ

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- แหล่งน้ำธรรมชาติและบ่อน้ำที่จัดให้สัตว์ใช้คลายร้อน ควรจะต้องมีการสุ่มตรวจเช็คคุณภาพและการปนเปื้อนเชื้อก่อโรคอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม
- การสุ่มตรวจคุณภาพอาหาร
 - อาหารประเภทเนื้อสัตว์ ควรจะต้องมีการตรวจหาเชื้อปนเปื้อนกลุ่ม Coliform bacteria, E. coli และ Salmonella spp. อยู่เป็นประจำเพื่อควบคุมระบบการเตรียมเนื้อสัตว์ให้มีความสะอาด ไม่ปนเปื้อนหรือสัมผัสกับอุจจาระ
 - อาหารประเภทผักผลไม้ ควรจะต้องมีการตรวจหาสารพิษตกค้างด้วยชุดตรวจพื้นฐานอยู่เป็นประจำ เพื่อควบคุมไม่ให้มีสารเคมี ยาฆ่าแมลง หรือสารตกค้างอื่นๆ อยู่ในอาหารที่จัดให้แก่สัตว์ สารเคมีที่สามารถตรวจด้วยอุปกรณ์เบื้องต้นได้ ได้แก่
 - Organophosphate
 - Carbamate
 - Organochloride
 - Pyrethroid
 - Formaldehyde
 - อาหารประเภทสำเร็จรูป ควรจะต้องมีการสุ่มตรวจหาเชื้อราและสารพิษอัลฟาที่ออกซินในอาหาร เพื่อควบคุมระบบการจัดเก็บอาหารให้มีความเหมาะสม
- การสุ่มตรวจในกลุ่มสัตว์ที่ใช้เป็น Sentinel surveillance
 - สัตว์บางชนิดสามารถใช้เป็นตัวแทนการเฝ้าระวัง (sentinel surveillance) โรคระบาดที่สนใจ เช่น กวางปล่อยอิสระ หนู นก ไก่ป่า เป็นต้น
 - ทำการสุ่มจับสัตว์ที่เป็นตัวแทนการเฝ้าระวังมาตรวจหาการมีอยู่ของเชื้อหรือสารก่อโรคเพื่อใช้เป็นข้อมูลว่าในพื้นที่มีโอกาสที่จะเกิดการระบาดของโรคใดได้บ้าง หรือมีโรคใดที่อาจจะแอบแฝงอยู่ในกลุ่มประชากรโดยที่ยังไม่แสดงการระบาดใหญ่ให้เห็น เพื่อจะได้นำมาวางแผนในการป้องกันโรคล่วงหน้าได้
 - โรคสำคัญที่ปัจจุบันมีการเฝ้าระวังโดยใช้ตัวแทนการเฝ้าระวังอยู่ ได้แก่
 - FMD
 - Trypanosomiasis
 - FIP
 - Feline panleukopenia
 - CDV

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- CPV
- Brucellosis

4. มาตรการป้องกันโรคระบาดระดับตติยภูมิ (Tertiary prevention)

- การประเมินระดับความรุนแรงของโรคระบาด
 - โรคระบาดมีทั้งโรคที่เกิดจากการติดเชื้อและโรคไม่ติดเชื้อ เมื่อเกิดการระบาดของอาการป่วยขึ้น จะต้องทำการวินิจฉัยก่อนว่าโรคที่เกิดขึ้นนั้นสามารถติดต่อสู่คนหรือสัตว์อื่น ๆ ได้หรือไม่ และสามารถติดต่อได้ทางใดบ้าง
 - โรคระบาดที่เกิดจากโรคไม่ติดเชื้อมีสาเหตุพบได้ ได้แก่
 - โรคที่เกิดจากสารพิษหรือสารก่อภูมิแพ้ เช่น การมีสารเคมี โลหะหนัก ยาฆ่าแมลง ยาเบื่อหนู ปนเปื้อนในน้ำและอาหาร เป็นต้น
 - โรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการจัดการ เช่น ภาวะไข้แดด (Heat stroke) ภาวะเพลียแดด (Heat exhaustion) ภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ (Hypothermia) เป็นต้น
 - โรคที่เกิดจากภาวะทุพโภชนาการ เช่น ภาวะกระดูกบาง/อ่อน (metabolic bone disease) ภาวะขาดสารอาหารและวิตามิน (Malnutrition) เป็นต้น
 - สัตว์ที่ป่วยด้วยโรคหรืออาการที่ไม่ใช่โรคติดต่อ ไม่จำเป็นจะต้องทำการกักกันสัตว์ป่วย แต่อาจพิจารณาทำการคัดแยกสัตว์ป่วยและสัตว์ที่ยังอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับสิ่งก่อโรคออกมาจากพื้นที่นั้น ในระหว่างที่ทำการแก้ไขปัญหา
 - สัตว์ที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อ ให้ทำการวินิจฉัยต่อว่าเป็นโรคติดต่อหรือมีโอกาจะเป็นโรคติดต่อหรือไม่ หากไม่เป็นโรคติดต่อไม่จำเป็นต้องทำการกักกันสัตว์ป่วย และไม่จำเป็นต้องคัดแยกสัตว์ป่วย สามารถทำการรักษาในพื้นที่ได้
 - สัตว์ที่ป่วยด้วยโรคติดเชื้อ และเป็นโรคติดต่อ ให้พิจารณาการจัดการตามความรุนแรงของโรคดังนี้
 - โรคที่มีอัตราการตายต่ำ/อัตราการติดต่อต่ำ
 - โรคที่มีอัตราการตายสูง/อัตราการติดต่อต่ำ
 - โรคที่มีอัตราการตายต่ำ/อัตราการติดต่อสูง

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

▪ โรคที่มีอัตราการตายสูง/อัตราการติดต่อสูง

● การกักกันสัตว์ป่วย

- เมื่อพบสัตว์ที่ป่วยด้วยโรคระบาดที่มีอัตราการติดต่อสูง จะพิจารณาทำการกักกันโรคไว้ยังจุดที่พบสัตว์ป่วยโดยห้ามทำการย้ายสัตว์ไปยังสถานที่อื่น เพื่อป้องกันการแพร่เชื้อไปสู่สัตว์อื่น
- ในขณะที่ทำการกักกันโรค ให้ทำการตรวจโรคดังกล่าวในสัตว์ตัวอื่นที่ได้สัมผัสกับสัตว์ป่วย หรือมีโอกาสได้รับเชื้อจากสัตว์ป่วยเพื่อคัดกรองโรค
- สัตว์ที่มีโอกาสจะป่วยให้ทำการรักษาเพื่อป้องกันโรคได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องรอผลการตรวจก่อน
- สัตว์ที่อยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกับสัตว์ป่วย ให้คิดว่าเป็นกลุ่มติดเชื้อเช่นเดียวกัน และให้ทำการกักกันโรคไว้ห้ามเคลื่อนย้ายหากไม่จำเป็น จนกว่าจะมีการยืนยันผลการตรวจแล้วว่าไม่ติดโรคดังกล่าวจึงจะสามารถให้เคลื่อนย้ายได้

● การคัดแยกสัตว์ป่วย

- เมื่อพบสัตว์ป่วยที่ป่วยด้วยโรคระบาดที่มีอัตราการติดต่อต่ำ อาจพิจารณาทำการคัดแยกสัตว์ป่วยดังกล่าวออกมาทำการกักกันโรคยังสถานที่ใหม่ที่มีความเหมาะสมต่อการจัดการควบคุมโรค และป้องกันการติดต่อสู่สัตว์ตัวอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง
- ก่อนการแยกสัตว์ป่วยดังกล่าวออกไปยังสถานที่ใหม่ ให้ทำการตรวจโรคดังกล่าวในสัตว์ตัวอื่นที่ได้สัมผัสกับสัตว์ป่วย หรือมีโอกาสได้รับเชื้อจากสัตว์ป่วยเพื่อคัดกรองโรค
- หากการเคลื่อนย้ายสัตว์ป่วยออกจากพื้นที่ไม่สามารถทำได้ อาจพิจารณาทำการเคลื่อนย้ายสัตว์ตัวอื่นที่ไม่ป่วยออกจากพื้นที่แทน เพื่อป้องกันการติดต่อของโรค แต่ต้องทำการตรวจคัดกรองโรคก่อนที่จะทำการเคลื่อนย้าย

● การรักษาสัตว์ป่วย

- สัตว์ป่วยด้วยโรคระบาดทุกตัวควรได้รับการรักษาอย่างเต็มที่จนถึงที่สุดเพื่อสวัสดิภาพของสัตว์

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- สัตว์ที่ไม่สามารถรักษาได้ อาจพิจารณาทำการเมตตาฆาตโดยต้องผ่านการเห็นชอบจากผู้อำนวยการฝ่ายบริหารจัดการสัตว์ นายสัตวแพทย์ผู้รับผิดชอบเคส หัวหน้างานบริหารสวัสดิภาพสัตว์ และเจ้าหน้าที่บริหารสวัสดิภาพสัตว์ผู้ดูแลสัตว์ชนิดนั้น
- การทำเมตตาฆาตสัตว์ป่วย
 - กรณีที่สัตว์ป่วยด้วยโรคระบาดที่มีอัตราการตายสูงและอัตราการติดต่อยุ่ง ให้พิจารณาความจำเป็นในการทำเมตตาฆาตสัตว์ชนิดนั้น โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้
 - โอกาสในการรักษาให้หายป่วย
 - โอกาสการแพร่เชื้อสู่สัตว์ชนิดอื่นๆ หรือคน
 - ความสำคัญทางด้านการอนุรักษ์ และมูลค่าของสัตว์ที่ป่วย
 - การควบคุมโรคระบาดตามพรบ.โรคระบาดสัตว์
 - ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการระบาดในวงกว้าง
- การทำลายซากสัตว์ที่ตายด้วยโรคระบาด
 - สัตว์ที่ตายด้วยโรคระบาด จะต้องได้รับการชันสูตรซากและเก็บตัวอย่างโดยนายสัตวแพทย์ทุกครั้ง เพื่อส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ
 - การทำลายซากให้ทำโดยการเผาทำลาย หรือฝังกลบอย่างถูกต้องทันทีที่ชันสูตรซากเสร็จสิ้น ไม่ควรเก็บซากสัตว์ดังกล่าวไว้เพื่อทำการสตัฟ ฟอกหนัง หรือเพื่อการอื่นใดที่จะมีโอกาสให้สามารถเป็นแหล่งแพร่เชื้อได้ในอนาคต
 - ซากสัตว์ที่ตายด้วยโรคระบาด ห้ามนำไปบริโภคหรือนำไปให้สัตว์อื่นบริโภคโดยเด็ดขาด

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาด และการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

ตารางโปรแกรมสุขภาพประจำปี

	โปรแกรมสุขภาพ	ฝน	หนาว			ร้อน			ฝน				
			ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
1	โปรแกรมป้องกันพยาธิหนอนหัวใจ												
1.1	พยาธิหนอนหัวใจในกลุ่มตระกูลสุนัข	○		○		○		○		○		○	
2	โปรแกรมตรวจและถ่ายพยาธิ												
2.1	ตรวจและถ่ายพยาธิยี่ราฟ ช้าง SS				○	○							○
2.2	ตรวจและถ่ายพยาธิกระตัง ฮิปโป SS	○				○							
2.3	ตรวจและถ่ายพยาธิแรด กวางผา SS		○			○	○						
2.4	ตรวจและถ่ายพยาธิสัตว์กีบ นก จระเข้ PP				○	○					○	○	
2.5	ตรวจและถ่ายพยาธิสัตว์กินเนื้อ PP					○						○	○
2.6	ตรวจและถ่ายพยาธิกินเนื้อ JT	○	○			○				○	○		
2.7	ตรวจและถ่ายพยาธิไพรเมต JT	○	○			○				○	○		
2.8	ตรวจและถ่ายพยาธิ HO	○				○					○		
2.9	ตรวจและถ่ายพยาธิ ATN	○				○					○		
3	โปรแกรมวัคซีน												
3.1	วัคซีนรวมและพิษสุนัขบ้า SS					○	○	○					
3.2	วัคซีนรวมและพิษสุนัขบ้า PP					○	○	○					
3.3	วัคซีนรวมและพิษสุนัขบ้า JT					○	○	○					
3.4	วัคซีนรวมและพิษสุนัขบ้า HO และ ATN					○	(สัตว์อนุบาลทำวัคซีนตามกำหนดอายุ)						
3.5	วัคซีนสัตว์ปีก							○					
4	โปรแกรมตรวจสอบสุขภาพสัตว์												
4.1	ตรวจสอบสุขภาพสัตว์กินเนื้อ SS						○	○		○			

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

มาตรการจัดการความเสี่ยง : การลดจำนวนสัตว์ป่วย

การจะลดความเสี่ยงการเกิดโรคติดเชื้อหรืออุบัติเหตุในสัตว์ลงได้นั้น เน้นที่การจัดการดูแลสภาพความเป็นอยู่ของสัตว์ ความสะอาดของคอกสัตว์ การสังเกตพฤติกรรมและอาการผิดปกติต่างๆ ให้ได้ตั้งแต่เริ่มป่วย รวมไปถึงงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การตรวจนับสัตว์

- ศึกษาบันทึกรายงานประจำวันหรือสอบถามจากเจ้าหน้าที่ที่มาทำงานในวันก่อนหน้า
- ตรวจนับชนิดและจำนวนสัตว์ที่ตนเองรับผิดชอบ
- สังเกตการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่ผิดปกติ อาการเจ็บป่วย การเกิดลูก ฯลฯ
- สังเกตปริมาณอาหาร และน้ำที่เหลือของแต่ละวัน เพื่อจะได้ทราบว่าสัตว์กินอาหารปกติหรือไม่
- สังเกตดูมูลสัตว์ ดูปริมาณและความผิดปกติเมื่อสัตว์มีอาการผิดปกติ เจ็บป่วย เกิดลูก ต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และรายงานให้สัตวแพทย์และผู้บังคับบัญชาทราบทันที
- ตรวจสอบความเรียบร้อยของกรง บ่อ คอกกัก ส่วนแสดง รั้ว กำแพง กระจก ตาข่าย ต้นไม้ต่างๆ อยู่เสมอ หากเป็นรั้วไฟฟ้าต้องตรวจสอบไม่ให้มีสื่อไฟฟ้า กิ่งไม้ใบหญ้าสัมผัส
- การเข้าออกกรงสัตว์ที่มีสัตว์อยู่ทุกครั้งต้องคอยระวังสัตว์ อย่าหันหลังให้สัตว์

2. การตรวจความเรียบร้อยของคอกกักและส่วนแสดง

- เดินตรวจความเรียบร้อยโดยรอบคอกกักและส่วนแสดงในตอนเช้าและก่อนเก็บสัตว์ในตอนกลางคืน
- ตรวจสอบการทำงานของหลอดไฟฟ้าว่าทำงานได้เป็นปกติ
- ตรวจสอบเช็ครอยเชื่อมต่อหลอดซึ่งกรงว่าอยู่ในสภาพดีไม่ชำรุด
- ตรวจสอบเช็คลอนประตูว่าอยู่ในสภาพใช้งานได้ปลอดภัย
- ตรวจสอบเช็คแม่กุญแจและล็อคประตูคอกกักสัตว์ทุกครั้งก่อนเลิกงาน
- ตรวจสอบเช็คและเก็บสิ่งของ/สิ่งแปลกปลอมที่อาจเกิดอันตรายต่อสัตว์ออกจากคอกให้หมด

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

3. การเตรียมอาหารและการจ่ายอาหาร

- ตรวจสอบชนิดและปริมาณอาหารสัตว์ให้ครบถ้วนตามความต้องการ
- คุณภาพอาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพดี สดใหม่ ไม่เน่าเสีย มีกลิ่นเหม็น หรือขึ้นรา
- ในอาหารต้องไม่มีสิ่งแปลกปลอม เช่น ลวด ตะปู กระดาษหนังสือพิมพ์ ถุงพลาสติก ถุงมือยาง เชือก ผ้า ฯลฯ
- จัดแบ่งอาหารให้เพียงพอต่อสัตว์แต่ละชนิด
- ให้อาหารสัตว์ตรงตามเวลาที่เหมาะสม
- ในกรณีที่เลี้ยงสัตว์จำนวนหลายตัว ต้องให้อาหารสัตว์กระจายหลายที่เพื่อให้ตัวที่เล็กกว่า อ่อนแอกว่า สามารถเข้ามากินได้อย่างทั่วถึง
- สัตว์ที่อยู่รวมกันเป็นฝูง มีลำดับชั้นทางสังคม การกระจายจุดจ่ายอาหารเพียงอย่างเดียวอาจไม่ช่วยให้ตัวที่อ่อนแอกว่าเข้ามากินได้เพราะเกรงกลัวจำฝูง อาจต้องเพิ่มวิธีการให้อาหารในรางอาหารที่มีความยาวมากๆ แทน
- ภาชนะใส่อาหารและน้ำกินต้องสะอาดอยู่เสมอ หรือหากทำการจ่ายอาหารบนพื้นก็ควรมีการทำความสะอาดไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค
- การให้อาหารต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับพฤติกรรมการกินของสัตว์ชนิดนั้นๆ

4. การเสริมสร้างพฤติกรรมสัตว์

- เพื่อให้สัตว์มีกิจกรรม ช่วยป้องกันการเกิดพฤติกรรมการทำซ้ำ (stereotype) และช่วยป้องกันสัตว์ไม่ให้อ้วนเกินไป
- ควรทำการเสริมสร้างพฤติกรรมสัตว์เป็นประจำอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
- เปลี่ยนวิธีการเสริมสร้างพฤติกรรมสัตว์อยู่เสมอ อย่าใช้แต่วิธีเดิมๆ ซ้ำๆ

5. การจดบันทึกรายงานประจำวัน

- การเปลี่ยนแปลงจำนวนสัตว์ เข้า-ออก-เกิด-ตาย ชนิดสัตว์ หมายเลขประจำตัว วันที่สถานะ
- พฤติกรรมที่เป็นสัดและพฤติกรรมผสมพันธุ์ ชนิดสัตว์ หมายเลขประจำตัว วันที่จำนวนครั้ง
- อาการเจ็บป่วย

ระเบียบปฏิบัติ (Procedure)	: มาตรการป้องกันการเกิดโรคระบาดและการลดจำนวนสัตว์ป่วยตาย
หมายเลข (Document Number)	:
วันที่มีผลบังคับใช้ (Effective Date)	: 30/6/2016
แก้ไขครั้งที่ (Revision Number) : 00	: หน้าที่ (Page of) : 1 ของ 20

- การจ่ายยา
- สิ่งที่เกิดขึ้นพิเศษ เช่น การผลัดขน ลอกคราบ การผลัดเขา
- การลงน้ำยาฆ่าเชื้อทำความสะอาด
- การดูแลตกแต่งกรง หรืองานที่ได้รับมอบหมายพิเศษ
- การตรวจสอบสภาพความเรียบร้อยของกรงเลี้ยง การซ่อมแซม
- ปริมาณอาหาร และชนิดอาหารที่ได้รับ
- บันทึกฝากงาน
- ข้อเสนอแนะต่างๆ

6. งานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

- ดูแลสภาพแวดล้อมโดยรอบคอกให้สะอาดเรียบร้อย
- ตัดแต่งกิ่งไม้และวัสดุแปลกปลอมที่ยื่นเข้ามาภายในคอก
- ตัดหญ้าทั้งในส่วนแสดงและโดยรอบคอกเพื่อป้องกันแมลง สัตว์มีพิษ
- ป้องกันสัตว์พาหะของโรคต่างๆไม่ให้เข้าไปยังบริเวณคอกกักและส่วนแสดง
- ดูแลความเรียบร้อยของป้ายชนิดสัตว์ ป้ายให้ความรู้ ป้ายไฟ ฯลฯ ที่อยู่ในบริเวณที่ตนดูแล
- เก็บสิ่งแปลกปลอม รวมถึงขยะที่อยู่ใกล้บริเวณคอกให้เรียบร้อย
- ดูแลไม่ให้พนักงานเที่ยวปิ่นรื้อ คอก กรง บ่อเลี้ยงสัตว์ ทำลายข้าวของ เต็ดดอกไม้ หรือโยนอาหาร แก้วน้ำ ถังขนม เข้าไปในส่วนแสดง